

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendőek

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendőek.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
fél évre . . . 2 frt,
hátrétegre 1 frt.

Hirdetmények díja.
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

A vidéki színészet.

Csóka Sándor színtársulata, mely vidéken a legjobb egyik az ugynevezett vándortársaságok között, mielőtt téli tartózkodási helyére Miskolcra menne, Enyeden megállapodott.

Tudva levő dolog, hogy Enyed régebben megváltó helye volt az adósságba merült, kedvezőtlen viszonyok közé került színtársulatoknak. Ki ne emlékezne azon arany időkre, midőn a hatvanas években a kolozsvári színészek, egy Jászai M., Ödly stb. igen jó saiont töltöttek be. Prielle K., kit mint fiatal, kezdő színésznőt itt fedezett fel Mátrai Gábor, hálás emlékezettel jött körünkbe negyven éves színi pályáját megünnepelni. A negyvenes években Déryné, a Lendvay pár stb. sokszor felkeresték városunkat, melynek műértő és működvelő közönsége őket meleg fogadtatásban és pártolásban részesíté. — És még jobban visszatérve az idők folyamában, ime ott találjuk 1791—92-ben azon nagy-enyedi tanuló ifjakat, kiket a mostani magyar színészet első megalapítóinak sorában említ fel művelődés történelmünk.

Ugy találjuk azonban, mintha ebben a hírnevessé vált pártolási készségben néhány év óta nagy csökkenés állott volna be. Csóka első előadása alkalmával is pl. a lelkes ifjuságon kívül jó formán üres padoknak játszott, más társulatok szintén gyöngé fogadtatásra találtak. — Azt nem mondhatjuk, hogy nyakra-főre jönnének társulatok, kiket megunna a közönség; azt pedig be kell vallani, hogy az anyagi viszonyok régebben sem voltak valami briliánsak. Erdemes tehát némileg kutatni a részvétlenség okait.

Sokan vannak, kik azt mondják: én már láttam ezt a darabot Budapesten, vagy Kolozsvárt, minek néztem meg itt sokkal gyöngébb előadásban, zongora kísérettel, díszlet nélkül. — Hát az igaz, hogy operette és népszimnő zongora kísérettel bizony sokat veszít szépségéből, hát még ha a zongora rossz! A működvelő társulat sok száz forintba került színpadja és díszletei, miután a legtöbb társulat egyszerűen adós marad a használati díjjal, sőt még rongálja is a díszleteket, pénzalap hiányában mindinkább romlanak és pusztulnak, s különben is csak a kisebb színművekhez mérten levén készülve, nagyobb igényeknek nem felelnek meg, a színigazgatók

pedig lehető legkevesebb színpadi díszlettel szoktak mostanában utazni.

Mások a színterem alkalmatlan voltát hozzák fel. Nem lehet látni, mivel a hátulsó padok az előzőkkel egy magasságban levén, az elül ülők igen természetesen elveszik a kilátást. Azután meg meleg van, a helyekhez meg nehezen lehet férni, a zenekar az első sorban ülőknek közvetlenül fölébe muzsikál. Végül pedig általában a belépti díjakat magasnak tartják s vannak elegenden, kik ha nincsenek szép primadonnák és csinos karszemélyzet, telé se néznek a színháznak.

Hát az igaz, hogy a mióta a fővárosban három nagy színház állandóan szerződött nagy személyzetet köt le, mióta Kolozsvár, Debrecen, Arad, Szeged, Kassa, Temesvár, Pozsony, Szabadka stb., részben állandóan szerződött, részben jól subventionált társulatot tart el, legalább a téli hónapokon át, bizony a vidéki tehetséges színészek a városokban látja helyzetét biztosítottak s mielőbb olyan társulathoz szegődik, mely nem kénytelen a vidéken utazgatni. Ezzel tehát mindinkább fogy azon nemes szívűek száma, kik csak Enyeden, vagy Fehérvárt, Abrudbányán játszhasználnak, inkább vándor színészek maradnak; a fővárosi színészek pedig nem szoktak csoportosan vendégszerépni s így a vidéki közönség az egyöntetű előadás helyett ritka kivétellel, többnyire egy kiáltó ellentétet lát a nagy művész s a minorum gentium között.

Az is igaz, hogy egy nem színháznak épült szobában szintén fogyatékos a művelészet, hol télen fázunk, nyáron izzadunk. Kétséget sem szenved, hogy ilyen teremben és ilyen színpadon sem a „Prófétát,” sem az „Afrikai nőt,” sem „Herodiást” vagy „Lohengrint” nem szokták előadni, sőt még „Rip van Winkle” vagy más operette látványosságait is nélkülözni természetesen találjuk.

Az bizonyos, hogy egy kisebb számú, de öntudatosan, buzgalommal játszó színtársulatnak még mindég nagy és szép hivatása van hazánkban a színművészet terén, melytől a magyar drámai művészet művelését, a színműirodalom legjobb s legújabb termékeinek megismertetését, mindezek által főleg vegyes ajku vidékeken a magyar nyelv megszerettetését és terjesztését várjuk, sőt követeljük.

De hogyan várhatjuk és követelhetjük ezt megfelelő pártolás nélkül? hogyan várhatjuk, hogy jó társulat kifogástalan előadásokat tartva szolgálja a magyar színművészet kötelességeit s játszva mulattasson és oktasson, ha nem tapasztal részvétet s ha hiányzik az őt emelő lelkesedés?

Az az igazság, hogy színész és közönség teljesítse egymásiránti kötelességét kölcsönösen, még pedig a haladó kor igényeinek megfelelően. Az Enyedhez hasonló kis városban nem lehet szó szubventióról, de lehet más módon is biztosítani és előmozdítani jó társulatok működését.

Gondoskodni kellene jó helyiségről, addig is a mostaninak jobb berendezéséről, kellő színpadról és a legszükségesebb díszletekről, hogy a közönség kényelmé biztosítva legyen s az előadások se nélkülözzenek minden külső díszet. A terem és a díszletek díjtalanul vagy legalább is csekély díjért csakis elismert híru társulatnak volna kiadható, előre meghatározott alkalmas időre és belépti díjak mellett. A színterem és színpad berendezését és fenntartását egy színpártoló egyesület eszközölné a város támogatása mellett. A működvelő társulat kénytelen volt 200 frt bért fizetni s ez nagyon hozzájárult tőkéje csökkenéséhez, mivel a színtársulatok legtöbbje adós maradtott s a díszletek folyton romlottak. Ha a legfeltűnőbb hiányokot segítünk, nagyobb joggal várhatunk jó előadásokat s a közönség nagyobb mérvű pártolását. De a míg minden jobbra változnék a jövőben, pártoljuk kissé kielégítőbben a jó színtársulatokat.

B.

Főispáni látogatás Vizaknán.

Vármegyénk főispánja, Zeyk Dániel ő mgla, titkára dr. Werner Gyula és Horváth Miklós megyei főszámvevő kíséretében folyó hó 4-én Vizaknára ment, a rendes évi hivatal vizsgálat megejtése végett.

A vizaknai állomáson Szócs József polgármester várta, nagyszámu küldöttség élén s szívélyesen üdvözölte ő méltóságát a város közönsége nevében.

Délután a városi tanács működését vette ő méltósága beható vizsgálat alá, mely este fél 8 óráig tartott. A tapasztalt rend felett megelégedését nyilvánította a polgármesternek.

TÁRCZA.

Csiba Márton takarója.

(Folytatás.)

No de meghallotta. . . És az álmadozás hasznára volt, mert azt hitte egy elvonuló kép az is, hangok ezek is, csak hogy képtelenség, hogy egy ember, ha mindjárt Csiba Márton is, egy a társadalomnak nem is az ő osztályából való leánya, ugrá tudjon rohanni.

A mint meglátta Gergő Juczi a paplant ért végtelen nagy szerencsétlenséget, azt hogy leesett, — de hogy mi fölé volt téve az a féltett drága jószág, de hogy azon az udvaron egy parányi helyecske sem volt tisztára seperve, hogy aztán mibe esett bele a kedves paplan, arról már fogalma sem volt, — a nagy csendbe egyszer csak belesivított, kétségbeesetten, fuldokolva.

Milyen rémisztő egy düh ez!

„Márton! Bán Anna lelökte a paplant!”

Csiba Mártonnal fordult egyet a világ: nó most mutasd meg hogy ki vagy te Csiba Márton.

„A paplant?” . . . egy lépéssel előkerült, a másik lépésben már fent volt a kerítés tetején, diadalmasan emelve magasra a paplant, talán csak férfi ő vagy mi?

Bán Anna megfordult, ha bemegy még elhiszi az az ember, hogy akaratlan tette, oda állott szembe vele és most érteni fogják ha azt mondom, hogy az az ember ott fent, nem is volt már ember, képzeljék kérem, az inge (mióta tekintetes urnak címezteti magát, turista inget hord, néha, néha meg épen sárga cipőt, hiába nó,) tehát az inge óvig lefolyt, csupaszon

hagyva az egész mellét, a szeme gyilkolt, a szája tájkzott, mint egy amerikai vadlós s csak úgy ömlött az így, meg amugy. Próbáld meg! ilyen, meg olyan, még egyszer leverní . . .

Bán Anna összefonta a karát úgy nézte, olyan nyugodtság szállta meg, megfogta azt a napraforgót azt hitte megmentheti, azt hitte hogy leányos gyöngédséggel ránéz arra az emberre, ez meghajlik előtte, mint tette volna akármelyik futóbutyár . . . „kérem, ne tegye reá . . . szegény virág, tegyék tulfélől.”

Persze visított az asszony, s hogy aztán még ezután mit tett az az ember, azt elmondani, azt leírni nem lehet. „Ezért? . . . ezért?” a szemei vérben forogtak, s tépte apróra a leveleket, s a mit csak elért mind le tépászta, „ezért? . . . ezért?” s közbe szidta a lányt „no várj!” . . .

Bán Anna megint összefonta a kezeit, csak egy lépés választotta el attól a feldühödött tigristől, s nem félt, minek . . . pedig azaz ember már egy levelet sem érve el, neki állott huzta a korót, száraz volt a föld nem jött, „nó várj csak! . . . letörte a magas koró tetejét. Szegény Bán Anna, egy kis hidegség futotta el, az az ember az arcába csapja a szuros, hegyes fát, s sehol senki . . . odabent az egyik fölkel, a másikat felrázták, rendre rohantak ki, „mi az? . . . mi az?”

Az Anna öcsese lehajolt, követ vett fel, nincs más mód, ha az az ember megüti azt a leányt, ő meg viszont leüti onnan . . . nem lehetett, a karó letört, de a paszuly inda fogva tartotta, a mig azt onnan valahogy lemargangolta időbe került, úgy hogy észre tért, ezuttal szerencséjére. Még egy istenes káromkodással megfenyegette a letört karóval a leányt, „mind-

járt ketté váglak!” megverte hatalmasan legalább a kerítést.

Bán Anna egyre mondta: „de kérem! de kérem! de hogy képes!” . . . ekkor egy újabb vitás. Az asszony meglátta a követ: „Márton a másik agyonüt!” „melyik másik?” s most már rohantanak a másiknak, volt egy közös kut ajtóval a kerítésből, ott állott az a másik, s szegény Csiba Márton szeme fényét veszítve a dühtől, majd beleszókött a kutba.

Nó ezzel így nem lehet beszélni, hiába ugráltak ki egyenként az Anna védelmére, „ez az ember örült, ez az ember úgy látszik régen dühösíti már magát, de hogy most épen Annára fente ki a fogát az hallatlan, olyan magasra néz? a csirke meg a szolgáló nem is elég már neki? nó vár csak! megszégyenled te még ezt majd.”

„Ne félj semmit! nem lesz ebből pofoszkodás, habár ha nem Csiba Márton lennél, tudnád, hogy a legközelebbi alkalommal nyilvános helyen, Annának az egyik bátyja ha felképel, miért tette, s tudnád mi a lovagias teendő, de te csak a lovakhoz tudsz szegény Csiba Márton, de a betűt azt már megérted mégis.”

Kapott aztán egy olyan levelet, a melyet ha felbont elcsudálkozik ő is, igaz hogy a végén megvolt keresztelve, de az vissza lett volna vonva azonnal mihelyt eleget tett volna lovagias kötelességének.

A levelet szebbnél szebb izenetek mellett küldte vissza tek. Csiba Márton.

Azok odaát elég nyugodt emberek voltak, visszaküldték a levélvivőt, hogy csak mondja meg; saját érdekében vegye el. Nem tette. Az úgy halasztást nem tűrt.

Este ötven terítékű bankett volt a főispán tiszteletére, melyen Vizakna intelligenciája csaknem teljes számban részt vett.

Szöcs József polgármester megleghangú felköszöntője után a főispán a város közönségére ürtette poharát, szellemes, szép beszéd kíséretében, mely nagy lelkesedést keltett a jelenvoltakban.

Dr. Werner főispáni titkár szólalt fel ezután, szerencsés körülménynek mondva, hogy a megye élén ő maga személyében oly férfi áll, aki minden erejét arra fogja szentelni, hogy a gondjaira bízott magyar földtől távol tartsa a pártoskodás, a pártszennvedély s a széthúzás veszes szellemét.

Timár Károly a megye tisztikarát s annak jelenlevő képviselőit köszöntötte fel, a mit Horváth Miklós köszönt meg a tisztikar nevében.

Ezután még számos felköszöntőt mondtak ő méltóságára s a társaság a legjobb hangulatban éjfél utánig volt együtt.

Másnap reggel ő méltósága a küldöttségek tisztelgését fogadta s előzőleg a fürdőt, a honvédelemeket s Vizakna egyéb látnivalóit nézte meg.

Azután kocsióra ült és Szebenbe hajtatott, hol különösen a Bruckenthal képtárt szemlélte meg. Az esti gyorsvonattal tért haza Enyedre, bizonyára kedvesen gondolva vissza a szeretet s a nagyrabecsülés mindama jelére, melylyel hivatalos körútjában mindenfelé elhalmozzák.

A fugadi phylloxera infectio és a szőlő egy új veszedelme.

Volt alkalmunk megtekinteni a fugadi szőlőhegyben a phylloxera fellépési helyét, melynek székéneggel való kiirtása és a környezettek gyérítése birtokosainak ügybuzgalmából éppen most van folyamatban. Dzsó Miklós szőlészeti vándortanárszakértő vezetése alatt.

A fugadi phylloxera infectio a Fugad községtől nyugotra fekvő szőlőhegyben br. Bánffy Kázmérnak 11 holdas, még a hetvenes években rigolirozott és újra ültetett szőlőjének déli szélén egy közep melegekű kötött agyagos talaju gerincen a szőlőhegy magasságának közepén fekszik, közvetlen a Szalánczy Lőrincz szőlője mellett, mintegy 150 □-al területen. Az infectio, a phylloxera már eddig tapasztalt fellépési módjának megfelelőleg, ovalis kör alakú, hosszabb tengelyével a sorok és kapálás sorjában, azon a szőlőtők alig 70—80 cm. magasra visszamaradva elcsatnyult sárga levélzetű növést mutatnak, míg az infectio körül alig 2—5 öl távolságra a szőlőtők fejlődése normalis, egészséges és alapos vizsgálatra a gyökereken phylloxera nem találtatott. Körül az egész mintegy 30 holdas szőlőhegy egészséges zöld kinezésű s a Bánffy Kázmér permeterzett szőlőjétől eltekintve, a többi nem permeterzett részleteket is a peronosporától igen csekély mértékben van megtámadva. Az infectio nem lehet több 3 évesnél s mintán új ültetés nem történt, nézetünk szerint alig lehet a munkások által behurecolva, mert akkor már több folt is mutatkoznék s valószínűleg mindjárt a szőlőbe belépésnél a szőlőhegy alján keletkezett volna a támadás; s így valószínűleg a keleti légáramlat által Küküllő-megyéből jött, valamely szárnyas példány letelepedéséből keletkezhetett.

A Csiba-portán különböző variációkban lett a dollog előadva. Csiba Márton, hogy hősi tettét még jobban méltányolják, nem röstelte egész valótlán dolgokkal megtoldva másnap már mindjárt el is dicsekedni vele, úgy hogy tudtak róla sokan, egyik a város végén, másik a közepén, ha mindenki nem, de száz közül 10 beszél róla. Itt segíteni kell; megtudod te azt a levelet mégis.

Es Bán Anna egyik fivére kigondolta, hogy lehet azt a levelet, annak a feldühödött embernek tudtára adni. Mert ha elolvassa bizonyosan lesz annyi lovagiasága, hogy megkérleli azt a szegény megbántott leányt.

Tehát a levelet felmutatta mindenkinek, Csiba Márton jóembereinek, ismerőseinek, hivaltársainak és főnökének is, kérve mindenkit hozzák tudomására, s magyarázzák meg neki, legyen lovagias és intézze el ezt a csuf ügyét.

Csiba Márton így tehát mégis csak megtudta mi van abban a levélben, s arra is fel lett hiva, hogy legyen lovagias.

Persze felháborodott ily nagy sértésre, hogy azt merik róla mondani, ő, Csiba Márton Pergő Juczi boldog férje nem lovagias, holott ő tud lovagolni, hiszen huszár volt ő vagy mi! Ilyen hallatlanság mikor neki lova is nem is egy, nem is kettő, hanem négy van. Ezt meg kell bosszulni, ez boszuért kiált!

Sok fejtörés után és jóbarátai tanácsa folytán, kik között egy törvény tudó is volt, kifőzött egy hadi tervet méltó magához, s büszke is volt rá: „Ilyen csak Csiba Mártontól telik ki,“ dicsekvék vele boldog élete párjának: „Megbosszalom a mi drága paplanunkot. Porrig zuzom azt a Bán familiát, kik a legnagyobb sértést

A tulajdonos a phylloxera jelenlétének megállapítása után azonnal reászánta magát a fertőzött folt kiirtására és környező szőlőjének székéneggel gyérítésére. A magas kormánytól székénegget ingyen kapott, a munkálat f. hó 6 án megkezdett. A meglepett folt körben még 4—5 öl széles öv hozzátételével □ méterenként 300 gramm székéneg belövelésével irtatik ki, azonban a talaj kötött és eléggé kiszáradt nem lévén, az irtás nem mutat teljes haladást, mivel a használt erős adagtól a szőlőlevélzetnek pár óra alatt leperzselődve kellene kinezni, a mi nem következett be s a kihuzott gyökereken a jól látszó, a székénegtől megbarnult phylloxera telepeken nagyítóval nézve az elhalt tömegben kevesebb számú sárga élő példányok még máskálnak, miért is az irtó adaggal való székénegezés 8 nap múlva ismételtetni fog.

(Folyt. köv.)

Nyári vándorlás.

(Folytatás.)

A stracenei völgy. Dobsina. Az örök jég.

Nyugvóra szállt a nap, midőn elhagytuk Krasznahorka várát. A kapu becsukódott mögöttünk s midőn a régi ágyuk mellett a kőomladványokkal borított meredek hegyoldalon lesiettünk, mintegy könnyebben éreztem magamat, mert a csöndes, néma vár, mintegy kripta tűnt fel. Lúttam én ily várkastélyokat, pl. Feistritz-ot, de ott pl. a kínzó kamara a híres „szüz“-zel se tűnt fel oly elhagyatottnak, mint itt a sok érdekes régiséggel telt termek. Más helyt a fegyverek kitisztítva és érdekes csoportozatba rakva, — képek, butorok tisztán tartva és jelzeve vannak. Itt a templom s a kripta van egészen rendben, a többi még várja a rendező kezét.

Kipihent lovainkkal Rozsnyóra siettünk s mivel azt hittük, hogy a vonat indulásig elég időnk van, a szép nagy piacon levő vendéglőbe siettünk, hol azzal fogadtak, hogy csak siessünk az indóházhoz, ha nem akarunk elkésmi. Mit volt tennünk mivel jökor és kipihenve akartunk eljutni a dobsinai híres barlangba, kissé éhesen, de kisértünk a vasúthoz, utközbe megjegyezve, hogy a püspöki székhelyül szolgáló Rozsnyó, mely már 1291-ben királyi helység volt, Gömörmegye egyik legszebb városa. Félóra múlva indult a vonat és mi 10 óra tájban Dobsina egyetlen omnibuszában ültünk. Szerencsére kaptunk a vendéglőben szobát s első sorban vacsorálni siettünk, nem sokat figyelve a vendéglős bámuló tekintetére. Midőn kérdésére kijelentettük, hogy fogatunk nincs rendelve. Mikor éhségünk lecsillapodott, eszünkbe jutott megkérdezní, hogy mi is van csak azzal a fogattal? s ekkor sült ki, hogy másnap Dobsina nemes tanácsa egy nagy publikummal a barlangba szándékozik, mivel Rohonczy Gida megakarja venni a barlangot 26 hold területtel együtt s ezen kirándulásra lefoglaltak minden valamire való kocsit! Szépen megkértük a vendéglőt, hogy már csak nézessen fogat után, még pedig Poprad-Telkái, a mit nagy sohajtások között, meg is ígért; de

merték elkövetni azzal a drága jószággal. Meglásd, Juczikám! világraszólló lesz a bosszum, bámulni fogják Csiba Márton lángelméjét, melyben ily nagyszerű eszme fogamzott. Méltó lesz a bosszum a paplanhoz is. S megtudják azok is, kik még nem tudják, hogy lovagias vagyok, mert 4 lovam van.

„De mond! én lelkeim gyönyörűsége, Csiba Márton“ szólt a nő, férjére vetett büszke pillantással, mert a lelke hizott, hogy neki ily nagy ember mindene, ily nagy embernek neje ő a szegény Pergő Juczi, — „mi az a nagy terv? hadd örüljön az én szívem is?“ „Mi?! ha tudná!“ szólt Csiba Márton, „hej aszszony hallottál te már a törvényről? tudod-e te azt mily hatalmas a törvény? nó megfogod tudni. Mert én Bán Anna fivérét a törvényre adom fel, s meglásd mily fényes elégtétel lesz az nekünk, elitélük majd Bán Pistát, többet fizet a paplanért mint a mennyit mi fizettünk érte. S majd akkor a világ is megtudja, hogy jár az, ki azt meri hazudni rólam, hogy nekem nincs lovam, mikor 4 van. Félni, tisztelni fognak s csak még ezután leszek én igazi tekintetes ur s te tekintetes asszony, e nagy tettem után.“

„Ember tervez, Isten végez!“ — régi közmondás. Hogy tehát a Csiba Márton terve dugába dől, nem az ő hibája. De lehet, hogy talán mégis ő változtatott rajta, jobbnak látván az egész históriát „cakkun pakk“ — zsebre vágni.

Am azért most is ki kiáll élete aranyos párjával gyönyörködni a haza téré szép 4 lóba, a mit akadt ember, ki el akarta hazudni tőle.

De hogy is lehetett azt mondani, hogy ily szép 4 ló mellett nem lovagias a szegény Csiba Márton?!

Szallak István.

azért midőn felkeltünk, még nem volt ló, pedig — a mint állítják — egész éjjel mind kerestek, míg végül örömsugárzó arccal tudatják, hogy van ló, a vendéglős pedig ide adja fedetlen kocsiját. Míg a lovak előkerültek, megnéztük Dobsinát, melynek vagyona pár millió frtra rug. Csinos kis város ez, szép egyenes, széles, jól épült utcákkal, pompás nagy, négyszögű kövekből készült járdával, — igen csinos emeletes városházzal, nagy piactérrel, érdekes régi templommal, faragászatú iskolával stb. Lakossága többnyire német ajku — Végre elindultunk.

Utunk a többnyire vas és kékeny bányákat rejtő hegyeken vezetett, mind magasabbra, miközben Dobsinát mélyen a völgyben hagyva, félkörben jártuk meg. Szébbnél szebb tájképek váltakoztak, míg egyszer csak egy szűk völgybe értünk, majd Straczenához, egy kis tót faluhoz jutottunk. Itt van, gyönyörű fenyvesek között Coburg herceg nagyszerű vasgyára, melynek csinos tiszt lakait barnára festette a sűrű füst. A völgy mind szűkebbé válik, a Gölnicz vize kristálytisztán zuhog az ut mellett, a szirtek pedig oly csodás változatosságban tűnnek fel, hogy festőibb képet alig lehet képzelni is. Hasonlítgattuk a szadellői völgygyel, bámultunk jobbra-balra, midőn egyszerre egy hatalmas sziklafalhoz értünk, melyet szakadozott élű sziklatornyok díszítettek. Alig tekintettünk fel a magasba s ime hirtelen egy sziklakapu áll előttünk, Janó reá vág lovaira s mi egy pillanat alatt a tulsó völgyben voltunk, alig ocsudva fel meglepetésünkből. Igazi vadregényes völgy ez, a mit leírni alig lehet. Fenyves, hatalmas mohós sziklák, zugó patak, sziklába sikátor módra bevágott ut s mindehhez egyszerre csak egy iszonyatos menydörgés! Beborult felettünk az ég s oly bőven megeresztette esatornáit, a mint csak ily havasi vidéken láthatni. A szél fujt, az erdő zugott, egy egy villám fénye hasított a keresztül a szűk völgy feletti égboltot s mi fedetlen szekérben ülve — bõrig áztunk. Így jutottunk szakadó esőben egy kis térségen álló emeletes hotelhez, hol még egy hatalmas vizeses keller átjutottunk, mely a fedélről omlott alá. Végre szárazon voltunk, de bizony szobát nem kaptunk, már mind el volt foglalva. A vendéglős azonban átengedte a magáét, mi gyorsan átöltöztünk s átázott öltönyeinket a konyhába aggattuk fel. Végre körülnéztünk a hotelben, melyben a posta is el van helyezve, az emeleten az étkező helyiségek, bazán s néhány vendégszoba. A nagy társaság elfoglalt minden helyiséget, a bátrabbak s hozzá tehetjük: a szárazabbak a barlangnak indultak, mi pedig, hogy az időt felhasználjuk, ebédhez ültünk. Igen jó table d'hote volt 1 frt 50 krért személyenként. 1 óra a eső is csendesedett s egy újabb társasággal mi is elindultunk. Egy parkszerűen rendezett, állandó vendégeknek szánt épületekkel beépített területen átmenve, igen jó ösvényen mentünk fel a fenyvesben jó félóra hosszat, mire egy fabódhoz értünk, hol szintén érdekes kis bazár van berendezve s a hol 2 frt-ért személyenként jegyet váltunk, mellette pedig egy nagyobb fedett helyiség van. Itt ki kell pihenni s előadni a meleg ruhát. Majd jön a vezető, balra fordulunk s ime egy fakeritést érünk, ajtaja felett „Jégbarlang“ felirattal. Az elkerített helyre érve, nem tűnik elő azonnal a barlang nyílása, mert azt egy előnyuló szikladarab némileg eltakarja, csak a hűvös levegő sejteti közellétét. Jobbról, balról, fent vidám fakadásban van fű, fa, virág s alig pár lépés a barlang torkában, már jegen járunk, még néhány lépcső s ime fényes villanyvilágításban előtűnik körülünk a „Jégterem“, mely 10—12 méter magas, 120 méter hosszú, 35—60 méter széles s terjedelme 4644 méter. A terem jégkristályos boltozatáról egy sziklatömeg ereszkedik le, mely kétfelé osztja a nagy termet, melynek tükörsima jégén f. évi jul. 16 án nagyszerű korcsolya ünnepély volt s melyen ottlétünkkor is vidáman korcsolyáztak. A terem fő szépségeit azonban a nagyszerű jégalakzatok teszik. Ilyen a 7 méter magas ivalaku „Vizzuhatag“, a „fatörzs“, az oszlopok, a „sátor“, és mindez gyönyörű tiszta, kékes színű, mely pompásan ragyog a villanyfényben. Még meglepőbb azonban a látvány. ha a jégbe helyezett kényelmes deszkalépcsőzeten az alsó üregbe szállunk. Egy nagyszerű folyósoba jutunk, melynek egyik oldalát sziklafal képezi, melyet gyönyörű redős alakzatú jég vont be, míg tovább egy 10 méternél hosszabb tömör jégbevágottnakán keresztül egy kápolna szerű ürbe jutunk a „Tél király palotájába“, hol névjegyeinket a falra ragasztjuk. Innen tovább menve látjuk a „Lugast“, melynek 10 méter ma-

gas ürege m lejebb megy egymásra on tuskókat pill még Lucifer jégtuskót Lu „Függöny“ e gona“ s külő mánt tiszta je tot a „Niagar indulunk fel a ról vissza-viss páratlan reme bucsuzunk a időzés után is égbolt alatt s átlag 0 fokon degebb hónap +2—4 fok kö Azon tün mert az idő k Végre elővettü tan kijelentette sem volt szobán Jól felöltöztünk A „stracenei látványosságok azt ajánlom, h mi — okvetk helyet, mely a jes biztonságba még több, ugy forrást is mut Janó oly Szepes-Váralja fekszik, azután nőnen épített ut kis, most alak kor Popradon hoz értünk. M itt vagyunk, m is tettünk s egy pensionatu udvarias állato

Veg

— Dr. Ná Vizaknáról Balá kir. közjegyző m — Dr. Má Kis-Solymoson e valószínűleg vér orvosoltatása mi Reméljük, hogy kellenetlen oper — Csóka S vezett társulata kezett s f. hó 7 eddigi előadások jelenleg tér szük előre is konstatá elédító erőkkel r les körü pártolás

— Cholera megyénk Kislyor teges leányka rö gedés után megh colat hevesebb be ugy fordulhat e nostrasnál, a cho hivatva a baj te nyujtani, minek e a belügyminiszter detett. Az elhalt kiszállítás alkalmá napján is azok, a ségesek. A lakás tetett a községnel Minden valószínű eset nem fog ázsi számos ellenkezőre zonyulna, nem fog

— A „Buda szerkesztősege, ki ház közelében, fro emeletes háza k eredménye ez ujsá és ujságszínálás m nyára Rákossy Jenő mint a „Bp. H. ujs fényes tollának és az ujságház létrejö

gas ürege megvilágítva gyönyörű látvány. Még lejjebb megyünk s a mélyben óriási sziklák vadul egymásra omlott halmazát, sötét nyílásokat, jégtuskókat pillantunk meg: ez a „Pokol”, honnan még Lucifer sem hibázik, mert egy sötét, óriási jégtuskót Lucifernek neveztek el. Igen szép a „Függöny” egy szabadon lelő jéglepel, az „Orgona” s különösen szépek a most képződő, gyémánt tiszta jégalakzatok. Még egy óriási alakzatot a „Niagara zuhatagot” bámulunk meg s azzal indulunk fel a közel 150 fokos lépcsőzeten, melyről vissza-vissza tekintve, alig tudunk megválni a páratlan remek látványtól. A jégterembe érve elbucszunk a szép kékes vízzuhattól és 2 órai időzés után ismét künn vagyunk a szürke felhős égbolt alatt s a pompás fenyvesben. A hőmérséklet átlag 0 fokon állott s csodálatos-képpen a leghidegebb hónapokban január és december havában +2—4 fok között változik.

Azon tündökölni már most, hogy mit tegyünk, mert az idő borult volt s Poprád messze van. Végre elővettük Janót, a vén tótot, ki határozottan kijelentette, hogy ma több eső nem lesz. Ugy sem volt szobánk, tehát elhatároztuk, hogy megyünk. Jól felöltöztünk, elbucszunk s neki vágattunk. A „stracénai völgy” még mindég szolgálta remek látványosságokkal, úgy hogy minden olvasómnak azt ajánlom, hogy — persze szebb időben, mint mi — okvetlenül látogassa meg ezt a remek helyet, mely a nagyszerű, igen kényelmesen, teljes biztonságban megjárható jégbarlangon kívül még több, ugynevezett buvó patakot és időszakos forrást is mutat fel.

Janó oly jól hajtott, hogy napvilág elértük Szepes-Váralját, mely egy hosszú széles völgyben fekszik, azután ismét felkapaszkodtunk egy kitünően épített uton a hegyre, elhagytunk egy szép kis, most alakuló nyaraló helyet és este 8 órakor Poprádon keresztül menve, a vasuti állomáshoz értünk. Mit gondoltunk ugyanis, hogy ha már itt vagyunk, miért ne mennénk Késmárkra! Ugy is tettünk s egy 1849-ki lengyel honvéd, meg egy pensionatus császári főhadnagy s egy igen udvarias állatorvos társaságában elutaztunk.

Viator.

(Folyt. köv.)

Vegyes hírek.

— **Dr. Nánási László** kir. közjegyző irodáját Vizaknáról Balásfalvára helyezte át s mint balásfalvi kir. közjegyző működését f. hó 1-én kezdette meg.

— **Dr. Mátyás Mihály** n.-enyedi j. orvos, ki a Kis-Solymoson elhalt koleragyanus leánykát bocolta, — valószínűleg vérmérgezés folytán megdagadt kezének orvosoltása miatt Kolozsvarra volt kénytelen utazni. Reméljük, hogy a buzgó orvos szerencsésen állja ki a kellemetlen operációt.

— **Csóka Sándor** miskolci színigazgató jól szervezett társulata 15—20 napos időnyre városunkba érkezett s f. hó 7-én meg is kezdte szereplését. Az eddigi előadásokról kiküldött tudósítónk referációját, jelenleg tér szűke miatt nem közölhetjük, de annyit előre is konstatálunk, hogy magasabb igényeket is kielégítő erővel rendelkezik e társulat s előadásai széles körű partolást érdemelnek.

— **Cholera gyanús eset** fordult elő e hó 3-án megyénk Kíssolymos községében, hol egy 12 éves beteges leányka rövid ideig tartó choleraszerű megbetegedés után meghalt. A másnap végbevitt hatósági boncolat hevesebb bélhurut jelenlétét állapította, mely ép úgy fordulhat elő valódi choleraanál, mint a cholera nostrasnál, a cholerrinnél. A bakteriologiai vizsgálat van hivatva a baj természete felől alaposabb tájékozást nyújtani, minek eszközölhetése végett a szükséges anyag a belügyminiszterium bakteriologiai intézetének felküldött. Az elhalt szülői egészségesek voltak a hatósági kiszállás alkalmával s ma a betegség kiütésének 5-ik napján is azok, a kis községtől lakosai szintén egészségesek. A lakás alaposan fertőtleníttve lett s elrendeltetett a községnek csendőri felügyelet alá helyezése. Minden valószínűség szerint várható, hogy ezen izolált eset nem fog ázsiai choleraanak bizonyulni, vagy ha a számos ellenkezőre valló körülmény dacára is annak bizonyulna, nem fog járvány kitérésére okul szolgálni.

— A **„Budapesti Hírlap”** ujságháza felépülvén, szerkesztősége, kiadóhivatala és nyomdája a népszínház közelében, frontjával a kerepesi útra néző háromemeletes házba költözött. Tizenhárom évi munkásság eredménye ez ujságház, melyben minden a hirlapírás és ujságszínálás mesterségének szolgálatában áll. Bizonyára Rákossy Jenő teljes önrzettel írhatta alá nevét, mint a „Bp. H. ujság vállalat tulajdonosa,” mert az ő fényes tollának és népszerű nevének nagy része van az ujságház létrejöttében, mely egyszerűen a magyar

irodalmi viszonyok kedvező emlékedését is jelzi. Nem sokára már a „Pesti Hírlap,” melyből tudvalevőleg a „Bp. H.” született, szintén fényes „ujságházzal” áll elő. Lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala e példák hatása alatt egy célszerű és újonnan berendezendő nyomdahelyiség építését határozta el, melynek falai a Czirner féle telken már javában emelkednek Most csakis a nagyverdemű közönségen áll, hogy a nyomda helyiség nálunk is egy „ujságházzá” nője ki magát.

— **Lajos napja.** Augusztus 25-én minden évben ünnepet ül a magyar ember. Ünnepli nevenapját a szabadság hőseinek, mátyásnapján a külföldön élő, de szívünkben lakó Kossuth Lajosnak. Eszterházy Géza gróf, ki Kossuthnak tavalyi nevenapját egy saját gyárából való finom cognacot tartalmazó ládikát küldött, szíveségből átengedte nagy hazánkfa közönség levelét lapunk szerkesztőségének közlés végett. A level, mely megható reszketéssel irt köszönő sorokból áll, következőképen hangzik: Méltóságos gróf Eszterházy Géza urnak, Budapestben. Tisztelt gróf ur! Beccses küldeménye megjött, gyártmányát kitünően jónak találok s nem lehetne eléggé buzditanom Önt, hogy folytassa kitartóan haladni a Cognac-ipar meghonosítása terén. Iparszerüleg feldolgozni a föld termékét, oly feladat, melyfelé minden polgárosodott társadalom törekszik; ezen törekvés azonban kétszeres érdem olyanoknál, kik, mint ön tisztelt gróf ur, a társadalom magas köreiből születve legyözik az előítéleteket, melyek mindenütt, de kivált nálunk, gátot emelnek a születés és az ipar igényei közt; — midőn tehát egy magyar főnemes ipart alapít: szolgáltatást tesz honának és példával jár elől, melyet nem lehetne eléggé nagyra becsülni. Nálam e nagybecsülést fokozza elismerésem azon gyengéd gondolat iránt, hogy nekem a legelső töltésű palackot megküldé, — a legelső töltésű palackból az első poharat az ön egészségére ürítem, azon óhajjal, hogy a hazafias magyar gróf, angyalföldi cognacgyára gyarapodjon és szolgáljon például annak, hogy a számos tevékenység a társadalom minden fokozatát díszíti. Fogadja gróf ur őszinte nagybecsülésem kifejezését. Kossuth Lajos m. p.

Észrevételek iparos osztályunk helyzetére.*)

A „Közérdek” előbbi számaiban több ízben jelentek meg iparügyi közlemények, melyeket nagy figyelemmel tanulmányozva, bűnnek tudnám fel magamnak, ha mint hivatott, ki 30 év óta ismerem a műhely s ez uton az iparügyek minden ágait, észrevételeim meg nem tenném, mert minden ember saját ügyét legjobban ismerheti akkor, midőn azt kénytelen át is érezni és átélni, s így az iparügyekben is csak az ítélhet helyesen, ki ismeri annak kül és belsejét, az ipar multját s jelen helyzetét, az iparosok bajait, a segéd és tanoneviszonyokat.

Én az iparügyi cikkeik íróit bírálni nem akarom, mert megvagyok róla győződve, hogy jó akarat vezérelte őket e lépésre. De még is elégtelennek tartom a létező bajok fölörölését, mert ez keveset használ, mivel sok ember jó akaró lesz, ha dicsérik, hanem ha hibákat kezdünk emlegetni vagy is korholni, akkor nem fognak kedveltek lenni, ilyen a mi társadalmunk természete. Ha az iparügy terén levő bajokon segíteni akarunk, akkor a létező bajoknak mindkét oldalról való helyes megvitatása által lehet megtalálni a helyes irányt, mely a hínárból kivezet. Egy szemlélő, vagy iparbarát csak úgy működhetik eredménnyel, úgy érhet el az ipar terén sikereket, ha előbb megnyerte az iparososztály rokonszenvét. A nagy-nyedi iparososztály, amelynyire ismerem egy-két ambiciós iparbarát segítségével oly eredményeket volna képes felmutatni, a melyek páratlanul állnának hazarészünk ipar történetéből, mert ilyenek nagyon hiányznak, pedig ez úgy megérdemelendő.

„Néhány szó iparososztályunk érdekében” című közlemények vezérfonalá az iparos tanoncok helyzetével foglalkozik és részben az iparosokat okozza a tanoncügyben fennálló, nem korszerű helyzetért. Ha való, hogy ma csak ott lehet jólét, hol virágzó ipar van, hol az ipar értékesíti a mezőgazdasági terményeit, ha való hogy ma agrikul állam nem létezhetik, mert jólét és műveltség csak iparos államban képzelhető, (példárá a nyugoti iparos államok Anglia, Franciaországok), mert a mezőgazdaság ma nem tarthat fön egy államot, nem tehet gazdaggá és politikailag befolyásossá egy nemzetet, ez csak iparállamban képzelhető. Ha az ipartól egy ország jóléte függ és milliók java, sőt Colbert szavaival élve, a hol ipar van, ott nincs nemzetiségi aspiráció, mezőgazdasági állam nem tudja nemze-

tiségeit beolvastzni, helyes iparpolitika ez ma, új országok talpkövet lerakó hatalom.

„Teremtsünk ipart!” e nagyhangú frázist hallom évről-évre hangoztatni hatalmasok, írók, tudósok, honatyák ajkairól; e jelige alatt lehet olvasni leghosszabb cikkeket, tele ezzel a levegő tanács föl úgy mint lefelé, tele ezzel a levegő Kárpátoktól Adriáig, hogy ipart, mert elveszünk!

És a tettek mezején ellenkezőleg áll a dolog, mert vallás és nemzetiségi háborúk dulják a hazát, ellenségeink a vallás és nemzetiségi háborút idézték fel közöttünk, hogy ne legyen időnk iparunkat fejleszteni, mert jól tudják, hogy addig lesz hazánk szegény, míg nem lesz ipara, csak addig lesz jó fejős tehén és vazall állam, míg független ipara nincs. De majd el térek vezérfonalamtól t. i. a tanoncügytől. Hogy egy országunk fejlődött ipara legyen, ehhez első és legfőbb kellék, hogy művelt, másodsor hogy vagyonos legyen az iparososztály, azután a többi magától jön. Hogy miért nincs művelt és vagyonos iparososztály, ennek megvitatásába fogok bocsátkozni.

Felteszem a kérdést, hogy az iparos ne fogadjon tudatlan, reveletlen, iskolát még nem látott fiut iparosnak. Könnyű ezt kívánni, de nehezebb róla tenni, mert mi iparosok is jobb szeretnénk ügyes, iskolázott fiukat tanítani iparra, de hogyha ilyeneket nem kapunk, annak nem mi vagyunk okai, hanem az előítéletek és a társadalom, mert mennyivel másként állnának a dolgok, ha bár kevésbé vagyonos városi szülők adnák gyermekeiket iparosnak, kik egy két gymnasiumot jó sikerrel végeztek s jó magaviseletűek. Mig ellenben nálunk még azt tartja a közhit, hogy csak az való iparosnak, a kit kicsapnak az iskolából — máshova fel nem vesznek s ekkor mintegy büntetésül kárhoztatják iparra, de még ha mind ilyen volna az iparos tanonc, hogy járt volna iskolát, de ezek csak 4—5 százalékát teszik általában s mivel ezen kivételes esetek nem szolgáltatnak annyi tanoncot, mennyi a szükséglet, az iparos kénytelen faluról falura járni, mindenféle ígérekkel kecsegtetni, sőt több esetben pénzen venni tanoncot, mert több iparagnál tanonc segédkezésnél nélkül dolgozni egyáltalán nem lehet. Többnyire árva, elhagyott, sokszor elzülött gyermekeket kell felfogadni és most minő odaadással kell birni egy iparosnak, hogy ezen alsó osztálynak is proletárjaiból tisztességes iparost neveljen, egy újabb generációt, melytől az ipar felvirágzását várja a hon. Ezelőtt 15—20 évvel sokkal jobb viszonyok léteztek e téren, mert az iparosok gyermekei mind iparosok lettek, ezek képezik ma is színe-javát az iparos osztálynak, de az érvényben levő visszaesés, melynek oka hogy az iparosok gyermekeinek 60 százalékából nem lesz iparos, mig másfelől hogy az iparosok szaporodása folytán nagyobb a tanoncszükséglet, melyet az alábbi statisztika legjobban bizonyít.

Az 1879—1880-ik	tanévben volt	94	tanonc.
Az 1880—1881-ik	"	60	"
Az 1881—1882-ik	"	67	"
Az 1882—1883-ik	"	77	"
Az 1883—1884-ik	"	64	"
Az 1884—1885-ik	"	64	"
Az 1885—1886-ik	"	88	"
Az 1886—1887-ik	"	120	"
Az 1887—1888-ik	"	121	"
Az 1888—1889-ik	"	135	"
Az 1890—1891-ik	"	129	"
Az 1891—1892-ik	"	141	"

Tehát ebből nyilván látható, hogy 11 év alatt megkétszerezedett a tanonc-létszám.

A céhrendszer szigorúan kötelezte a tanoncot a házi rend s tisztaság fenntartására és minden a háznál előforduló, erejéhez mért bármiféle munkáknak a műhelyen kívül is szó nélküli teljesítésére; ámbár a céh már megszűnt, de hogy azon tradíciók megváltozzanak, melyeket a céh oly erősen meggyökereztetett az iparosok természetében ahhoz legalább fél század kell és egy egészen új generáció. De még a jelen iparosok, a kik élvezték a céh áldásait, oly nagyon ragaszkodnak ma is a céktől maradt ósdi intézményeikhez, legfőképpen az ipar javára semmit nem munkáló tétlen ipartársulataikhoz, hogy e miatt oly nehéz az ipartestület megalakítása.

A legtöbb kezdő iparos, ki nem bir annyi tőkével, hogy üzletét vagy műhelyét berendezze, nincs azon helyzetben, hogy tanonca mellé még eselédet is fogadhasson; sőt a mai rossz iparviszonyok mellett kevés iparos tarthat eselédet, azért a kezdő tanoncot használják fel lótas-futás vagy kisebb házi dolgok teljesítésére, mert jözan ésszel nem is lehet azt kívánni, hogy például egy még dolgozni nem tudó tanoncnak, kit más-

*) Fenn tartjuk nézetünket e cikke.

Közérdek.

ra, mint ily munkák elvégzésén kívül egyébre használni nem lehet, hogy szomjan el ne veszen, a gazdája hordjon ivóvizet. De ha oly fiuk tanulnak az ipart, kik a műhelyen kívül semmi egyéb kötelezettséget szerződészerűleg nem vállalnának el, bármely iparos megragadná az alkalmat ily tanoncot nem elszalasztani. Igaz, hogy vannak oly önző iparosok is, kik tanoncaikkal végeztetik a mezei munkát, felhasználják béresnek, kocsisnak, de itt a felettes hatóság elnézése az oka, hogy ilyenek előfordulhatnak.

Gergely István.

A kisiparosok helyzete.

E cím alatt G—y E—e cikket irt a „Közérdek“ f. évi 37-ik számában.

Azt mondja bevezetésül, hogy a magyar társadalomnak ma alig van osztálya, mely nagyobb hullámveréseknek volna kitéve, mint a kisiparos.

Oka pedig ennek a gyár- és a szabad ipar.

A gyáripar oleőbban és szabályosabban képes dolgozni, mint a kézi munkás, a szabadipar pedig szaporítja a proletárokat, kik aztán a legprimitív munkát szolgáltatják megrendelőiknek.

Sok igazságot hoz fel még cikkében a kisiparosok helyzetéről. csak egyről feledkezett meg t. cikkirő, t. i. a fogyasztó közönségnek tartozkodásáról nemcsak a kisiparosokkal, de általában a hazai iparral szemben.

Mi jut a kisiparosnak osztályrésze abból a témételen szükségletnek a fedezéséből, miből az ország vagy annak egy megyéje, vagy egy város el kellene, hogy lássa saját iparosit munkával?

Majdnem semmi!

Hány megye, hány város feledkezik meg egy-egy nagyobb építkezés, egy-egy nagyobb beruházkodás esetén a saját adófizető iparos polgáráról?

Arról a polgárról, a ki kényszerülve van ugy a saját, mint sok esetben 6—8 tagu családjának minden anyagi és szellemi szükségleteit azon helyen fedezni, hol őt figyelembe sem veszik, honnan ő, hogy fentarthassa magát és hogy kenyeret adhasson éhező családjának, vagy hogy ne hagyja egyetlen egy derekáját, egyetlen egy vánkossát dobra ültetni, más megyébe, más városba kénytelen dolog után szaladni, hogy megszerezhesse ott, vagy onnan — hol se ő, se családja nem fogyaszt semmit — azt, a mivel itthon lecsillapithassa családja éhszomját, vagy a mivel megfizethesse a rá pontosan kirótt és jól feleségizott adóját.

Es minő eszeveszett konkurenciát kell kifejtienie ennek a kéregető iparosnak, hogy ő, mint nem honos, kapjon valamit. Innen van aztán, hogy az anyag silány, a kivitel gyeuge. Mert természetesen olecsón vállal, igyekszik minél olecsóbb portékához jutni, s minél olecsóbb munkaerőt adni hozzá.

Hány iparos van mellözve a saját városában egy-egy nagyobb vállalatnál, hol ő szintén be tudná tölteni a maga szakmáját, ha azon vállalat bár egy intező, de az abba vágó szakmák külön-külön képviselőnek adatnak át.

A munkáltató azonban az efelékel nem bajlódik, átadja a munkát egy idegenből ide instált vállalkozónak, s aztán az hoz magával „szakértő“ munkásokat, kik ismerik az ő szokásait, tudnak a keze alá dolgozni.

A mi iparosunk pedig azt kell nézzen valami kis reperáció, feldozás után, a mit csupa felebaráti szeretetből, csupa iránta való jóindulatból nem adnak át idegennek.

Ha aztán mégis akad egy egy munkáltató, ki „segíteni“ akar a mi iparosainkon, és a munkálatot részeiben akarja feldolgozásra kiadni, az esetben is csak az juthat hozzá, a ki jobban tudja kenni a kereket.

A kis, azaz a szegény iparos itt is kénytelen viszsza vonulni.

Neki nincs módjában a „befolyásos“ urakkal „tanácskozni“, a mi pedig azt jelenti, ki a többet érte, megtörténik aztán, hogy szemszurásból adnak neki is valamit, azt, a mire éppenséggel nem akad más „pályázó.“

Es mit tapasztaltunk a mindennapi szükségleteknél? Az ugynevezett „uri rend“ nem érzi jól magát egy itthon varrt kabátban, neki bécsi, prágai, tiroli vagy párisi szabó kell, s a ki csak budapesti szabóval képes dolgoztatni, az már szegyenkezve mutogatja magát.

Kis és nagyszonyaink pláne Párison alól nem is állnak szóba senkivel. A brüsseli esipke is csak ugy jó, ha Párisban diszitik fel vele ruháját. Kalap, hajék, derékóv, cipő mind külföldi kell hogy legyen. mert ugy kívánja ezt a valódi uri gavalléroskodás, a valódi uri pompa.

Ilyen körülmények között mire vannak utalva a mi iparosaink? Annak a pillanatnyi szükségletnek előállítására, a mely felmerülhet, s a melyet halasztani nem lehet. Utalva vannak továbbá a saját falubeli embereinek szükségletére, a mely pedig nem tétel fel valami fejlettebb izlést, valami gondosabb kivitelt — a mit a mi ipar-

rossaink nem is tudnak nyujtani, mert a gondo-abb kivitelre megbizást nem nyervén, a fejlettebb izlést nincs a min kifejezéro juttathassák.

Hiszzen élő példa erre Magyarországnak egész vidéke. Valjon melyik vidéke képes Magyarországnak arra, hogy csak megközelítő ipari produktumokat mutathasson fel a fővárosiakkal szemben? Es valyon melyik vidék ipara lendül akkorát, mint egymaga a fővárosé. Egy vidék se képes felmutatni hasonlót, egy vidék ipara se lendült akkorát. Nem, mert nincs tere rá. Nem keresik meg, nem bizák meg semmivel. Parlagon hever mint a műveletlen föld, s így csak burján nő rajta.

Nem azért nem tud tehát haladni, mert nem akar, vagy ahhoz kellő műveltsége nem volna, hanem mert a „provinc“ nem kell senkinek.

De minek bizonyítsam tovább. A vidéki iparosok helyzetét megteremtette a vidéki közönségnek a hazai, fővárosi, és a külföldi ipar iránt táplált, előszeretete.

Lelek rajta!

(Gy. H.)

Iparos.

Üzenetek a szerkesztőségből.

Szőcs Géza. Vízakna. Örömmel vettük rég nem látott sorait és üdvözöljük legujabb s legkedvesebb hivatásának élvezetében.

Piaci árak

Nagyenyeden, 1893. év szeptember hó 7-én.

Table with 3 columns: Item name, Unit, Price. Includes items like Egy hektoliter tisztabuza, elegy, roz, kukoriceza, zab, Marha hus kilója, Borju, Sertés, Egy köbméter fa.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Hirdetések.

Selyem hamisítvány. Egészünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögton kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepörödik és csakhamar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem, (mely zsiros színű szallónás lesz és könnyen török) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izznak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pörödik, csak meggörbül. Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, házhoz szállítva, posta-bér- és vámmentesen szivesen küld bárkinek is mintákat akár egyes öltönyekre való, akár egész végeken levő valódi selyem szövetiből Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (5.)

Sz. 2542. közig. 1893.

2-3

Hirdetmény.

Alólrirt városi tanács ezennel közhírré teszi, hogy Abrudbányán egy ujonnan felépítendő

városház és iskola felépítésére

pályázatot hirdet, felszólítván az építési vállalko-

zókat, hogy a kérdéses épületek építésére vonatkozó írásbeli zárt ajánlataikat legkésőbb

1893. évi szeptember hó 30-án

délután 5 óráig a tanács iktató hivatalához adják be.

Az árlejtés feltételei a következők:

1) Kikiáltási ár a megállapított költségvetésben részletezett összes anyag és munkadíj, a) a városházhoz 18000 forint, b) az iskolához 24000 forint van előirányozva.

2) Csak írásbeli zárt ajánlatok fogadtnak el, melyre egy 50 krajczáros bélyeg ragasztandó, a külső borítékra pedig ez a czim irandó: Abrudbánya rendezett tanácsu város tekintetes tanácsához. Írásbeli zárt ajánlata N. N. építő vállalkozónak 2542/893. közig. számu felszólítására.

3) Építő vállalkozónak ki kell jelenteni, hogy a tervrajzot, a költségvetést és szerződési feltételeket megtekintette, azokat ismeri s azoknak magát aláveti.

4) Csak az összes munkára fogadtatik el ajánlat, még pedig csak is arra jogosított szakiparostól (építőmestertől).

5) A kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok nem fogadtnak el.

6) A vállalkozó, ki az 1893. évi október hó 1-én délelőtt 10 órakor tartandó árlejtésben részt vesz, köteles ajánlatában az előirányzott összeggel szemben betű és számjegyekkel kifejezni azt a százalékot, melyet ebből az összes munkadíjból elenged.

7) A tervrajzok, költségvetések és szerződési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők és lemásolhatók a tanács iktató hivatalában folyó évi szeptember hó 1-étől folyó évi szeptember hó 30-áig.

Abrudbányán, 1893. auguszt. 17-én.

A városi tanács.

Boér Béla, polgármester.

Férfi s női betegségek,

mint bujakór, fekélyek, bőrkütegek; folyások és hólyaghurut a legidültebb alakban is, nem a közönséges, hosszadalmas befecskendezésekkel, hanem

irrigáló által saját készülékimmel s új gyógyódom szerint

vagy esetleg helyi endoskopikus kezeléssel is

alaposan s sikeresen

kezeltetnek. Stricterák, az aggkórban fellépő vizeleti nehézségek; ágybeszennyezés, óalamint nemí gyengességgel párosult gerinebajok

galvano-mechanikai módon

sikeresen gyógyittanak. Orrfékelyek s orrnak bedugulása, valamint a szájs orrnak büzsösége az általam feltalált s több 100 esetben kitünő eredményrel használt

orresapkészülékemmel

rövid idő alatt alaposan gyógyittanak. Galandférgék, melyek a legerősebb kuráknak ellenállottak, németországban készült gyógyszeremmel 3 óra alatt gyökeresen eltávolítottak.

Dr. Fischer Adolf, orvos-sebész tudor, műtő- s nőgyógyász, a „Nyilvános gyógyintézet“ nek rendelő főorvosa s speciálista 27 év óta.

Budapesten, Ó-utca 5. sz. I. em. Rendel. d. u.

2-5-ig. Csak díjazott levelekre válaszolok s gyógyszerrekről is gondoskodom.

4-26

Advertisement for PORTLAND CEMENT featuring the Brassói Portland Cementgyár. Includes text: '1-8 PORTLAND CEMENT legkitünőbb, felülmulhatlan minőségben ajánl legolcsóbb árak mellett minden állomásra szállítva a Brassói Portland Cementgyár Brassóban (Erdély.) Kapható Nagy-Enyeden: Cirner J. József, Szász-Régenbe: Böck András. Maros-Vásárhelytt: Simon Ferencz kereskedő uraknál.'

Szo... A K... lap... Wokál... az el... bérz... ké...ra

A bal... tica,“ mely... lelős szerke... letben állott... lönös mado... tának. E m... kipásztorok... kevésbbé fe... datának és... geinek. Mi ne... selt dolgoiva... éppen nem... póke látott... lal, sem a... határain bel... megjelenő e... jára áll, a... tásaikkal a... egyetértését... désünknek e... adunk, őszl... got, az igazs... gyobb fogék... tünk fel dr... Az „Ur... ma vezérczik... ugyanis így... A magy... vicsot 4 évi... azt vallotta... (mint) a mag... főleg, hogy e... E bünte... magaviselete... cynismus, eg... a mi történt... A rendsz... augurálva va... S mikor... ban, mikor eg... hatalmasabb... nemzet azon... üldözés, nem... valamely nem... Egész em... jogaiért. Törve... lemlítés, csak... Nélkülöz... nekik megeng... sa, sem anyar... ingatlan vagy... lengökké tetté... leányaikkal töl... megölettek, m... S mi volt... Az irek... őket. A vértan... Az egész né... Anglia, a büsz... Követték... ról volt szó. M... ra térnek, neu... megtehetik, mi... meg nem tehet... Próbálják... tuktól függ. N... követni, kik ok... kárukon fognak... Előre hát... tetik minden la... összes szerkeszt... töröljék el a fel... magyar nyelv... minden oláh pa... mán bankot s n...